

یک زن از بدو تولد تا رسیدن به جایگاه مادری در سیر و سلوک

سنگ تمام برای مقام شا



مادر در ذهن تمام ما مقدس‌ترین واژه‌ای است که در هر زبان و گویشی وجود دارد. زنی که قرار است از دامنش مرد به معراج برود و ارزش و جایگاه انسان‌سازی دارد. همچنان که تمامی قهرمانان و حماسه‌سازان در طول تاریخ در مکتب مادرانی پاکدامن و زنانه شایسته پرورش یافته بودند. پس هیچ شک و شبهه‌ای در تعالی جایگاه مادر وجود ندارد. یک زن وقتی در جایگاه مادری قرار می‌گیرد حکم ریشه‌ای را دارد که از ساقه‌ها و بار و برگ خود محافظت می‌کند. در نهایت باری که این درخت تناور می‌دهد قائم به ریشه است و اگر ریشه آسیب ببیند، هیچ ثمره‌ای حاصل نخواهد شد.

با وجود این در سبک زندگی و نگاه اسلامی زنان نه فقط وقتی مادر می‌شوند بلکه از همان بدو تولد و زمانی که یک دختر متولد می‌شود جایگاهی والا و بالا دارند. انگار خدا زن‌ها را از بدو تولد در مسیر رشد و تعالی قرار می‌دهد از دختری که متولد می‌شود، تا خواهری که در کانون خانواده محور عطوفت و مهرورزی است تا همسری که مایه آرامش شوهر است و در نهایت مادری که محور جهان آفرینش است و ادامه هستی به زاینده‌گی و نقش آفرینی او وابسته است. انگار در تمام مسیر زندگی زن‌ها با طی طریق در نقش‌های دختری، خواهری و همسری خود را برای پذیرش متعالی‌ترین نقش یک زن یعنی مادری آماده می‌کنند. با تمام اینها آیا جامعه این احساس ارزشمندی را به زنان و مادران منتقل کرده است؟ چراگاهی برخی مادران تصور می‌کنند عمرشان به بطالت گذشته است؟

سراغ حجت الاسلام روح... دوستی، استاد تخصصی ستاد اقامه نماز و دفتر تبلیغات اسلامی رفته‌ایم و در این باره با وی به گفت‌وگو نشستیم.

■ همه ما کم‌وبیش به ارزش و جایگاه مادری واقفیم اما آیا یک زن، تنها در جایگاه مادری است. که ارزشمند است؟ یعنی اگر زنی به هر دلیلی مادر نشود نمی‌تواند جایگاه والایی داشته باشد یا اصولاً نگاه ما به زن ارزشمند است؟

ما وقتی می‌توانیم به ارزش فردی پی ببریم که به میزان اثرگذاری او پی برده باشیم. وقتی که می‌خواهیم از مقام مادر صحبت کنیم باید ببینیم آیا ارزشمندی فقط به دلیل مقام مادری است یا خیر. وقتی روایات و قرآن را نگاه می‌کنیم می‌بینیم از زمانی که دختری متولد می‌شود یک سری منصب‌ها را تجربه می‌کند. ابتدا منصبی دارد به نام دختر بودن. در قرآن سوره شورا آیه ۴۹ می‌گوید: «خدا به هرکسی که بخواهد دختر هدیه می‌کند و به هرکسی بخواهد پسر»؛ یعنی دختر را مقدم بر پسر آورده است آن هم در جامعه‌ای که اصلاً برای دختر ارزش قائل نمی‌شدند. خداوند با همین مقدم آوردن کلمه دختر نشان می‌دهد که دختر چه ارزش و جایگاهی دارد؛ چه بسا بیشتر از پسر. روایت‌های عجیبی در مقام دختر داریم.

مثلاً هر وقت اصحاب به پیامبر می‌گفتند همسرشان دختری به دنیا آورده است، پیامبر می‌فرمودند: «دختر گلی خوشبو است که خدا به تو عنایت فرموده و خدا را شکر کن». حتی برای سوغاتی خریدن می‌گویند، وقتی می‌خواهید سوغاتی تقسیم کنید اول سوغاتی

دختر را بدهید؛ چون دخترتان را خوشحال کرده‌اید و این همچون کسی می‌ماند که یکی از فرزندان انسان را در راه خدا آزاد کرده است. دختر خوب در برابر آتش جهنم سپر و مایه رحمت الهی است. اینها ارزشی است که خداوند برای مقام دختر قائل شده است. بعد از دختری، زن وارد منصب خواهری می‌شود. جایگاه خواهر خودش دنیایی است و خداوند ارزش‌های ویژه برای خواهر قائل شده است. یکی از عوامل نجات حضرت موسی خواهرش است. وقتی مادر گهواره حضرت موسی را در نیل رها کرد، به خواهرش گفت به دنبال گهواره برو. وقتی فرعونیان گهواره را از آب گرفتند، خواهر وارد عمل شد و گفت: «آیا من شما را به خانواده که خیرخواه بچه هستند راهنمایی کنم؟» یعنی نجات جان یک پیامبر الهی به وسیله خواهرش محقق شد. حضرت معصومه (س) هم در مقام خواهری در مکتب امام رضا (ع) بزرگ شده بود که این‌گونه برای امام شدن جانفشانی کرد. این مقام دیگری است که یک زن در زندگیش تجربه می‌کند. پس یک زن پیش از آن که مقام مادری و همسری را تجربه کند، دختر و خواهر است. وقتی به مقام همسری می‌رسیم حضرت خدیجه (س) را مشاهده می‌کنیم که پیامبر می‌فرماید: «من کسی مثل خدیجه پیدا نمی‌کنم؛ کسی بود که در سختی‌ها به من کمک می‌کرد، با مالش دین خدا را یاری کرد. از همه مهم‌تر زمانی

که همه به من پشت کردند، او به من روی آورد و مرا تایید کرد.» کسی نزد پیامبر آمد و گفت من همسری دارم که به استقبال و بدرقه‌ام می‌آید و اگر غصه داشته باشم به من می‌گوید اگر برای دنیا است که بی‌خیال و اگر برای آخرت است همه ما غصه داریم. پیامبر به او فرمود: خداوند در زمین کارگزارانی مثل ملائکه دارد و زن تو یکی از این کارگزاران است. این مقامی است که همسر دارد. حالا این دختر، این خواهر و این همسر وقتی به جایگاه مادری می‌رسد، خداوند برایش سنگ تمام می‌گذارد.

■ و این سنگ تمام گذاشتن چگونه است؟

ما آیه معروف و بالوالدین احسانا را در قرآن داریم. یعنی در برابر بدی پدر و مادر هم نباید بدی کرد و باید خوبی کرد. این مقام پدر و مادر و به خصوص مادر است. خداوند مقامی به مادر داده که امام سجاده (ع) در دعای ۲۴ صحیفه سجاده می‌گویند: «خدایا به من توفیق محبت به پدر و مادر هم ارائه عنایت کن و سخنانم در برابر مادرم نرم و رفتارم آرام باشد و حرمت حضورشان را نگه دارم و در ادامه نکته‌هایی است که امام سجاده (ع) به ما می‌گوید. این جایگاهی است که یک مادر در زندگی ما پیدا می‌کند.» علمایی که عاقبت به خیر شده‌اند از دعای همین مادر بوده و این مادر در عرصه‌های زندگی و تعلیم و تربیت مصداق